

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 1 februari 2023

Saken

Omställningsstudiestöd; fråga om
etableringsvillkor

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden avslår överklagandet.

Överklagandenämndens beslut får enligt 47 § andra stycket lagen om omställningsstudiestöd inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte om omställningsstudiestöd för studier på utbildningen Skydd mot olyckor under perioden den 23 januari – 9 juni 2023 och den 4 september 2023 – 19 januari 2024.

CSN skickade därefter en skrivelse till NN med information om att CSN behöver fler uppgifter för att kunna fatta beslut om hans ansökan. CSN uppgav bland annat att de hämtat in uppgifter från Skatteverket som visar att han har tillräckliga arbetsinkomster för 73 månader under perioden. Enligt Skatteverkets uppgifter var hans arbetsinkomster inte tillräckliga under perioden januari 2014 – december 2016 samt under mars 2022. För de fall han har arbetat i genomsnitt minst 16 timmar per vecka under någon eller några av de månader som nyss räknats upp kan arbetsgivarintyg, lönespecifikationer, intyg från revisor eller liknande underlag som visar hur han har arbetat skickas in till CSN. CSN uppgav vidare att de hämtat uppgifter från Försäkringskassan som visar att han inte har haft några ersättningar som påverkar prövningen. Uppgifterna är inte heltäckande. För det fall han haft någon annan ersättning från Försäkringskassan som kan påverka bedömningen bör underlag skickas in till CSN. Om de uppgifter som Skatteverket och Försäkringskassan har lämnat till CSN inte stämmer behöver han skriva det.

NN inkom därpå med en skrivelse till CSN där han redogjorde för anledningen till varför han vill läsa den aktuella utbildningen samt hur utbildningen kommer stärka

honom på arbetsmarknaden. Han bifogade även ett intyg från arbetsgivaren och ett intyg över antalet arbetade timmar.

CSN beslutade att avslå NNs ansökan om omställningsstudiestöd med följande motivering. Enligt tillgängliga uppgifter bedömer CSN att NN endast har uppfyllt villkoret om tillräcklig etablering på arbetsmarknaden under 90 månader under de senaste 14 åren. De 14 åren räknas i NNs fall från dagen innan hans ansökan kom in till CSN, den 1 oktober 2022. För att få omställningsstudiestöd måste man ha arbetat i genomsnitt minst 16 timmar per vecka under en kalendermånad under minst 96 månader se senaste 14 åren för att kunna anses vara etablerad på arbetsmarknaden. Det är också tillräckligt om man har haft arbetsinkomster om minst 25 procent av inkomstbasbeloppet per månad, eller i vissa fall minst tre inkomstbasbelopp per år. Vissa typer av ersättningar kan jämföras med arbete, men får då räknas med i högst 24 månader. NN har arbetat i tillräcklig omfattning, haft tillräckliga arbetsinkomster eller annan ersättning under färre än 96 månader de senaste 14 åren. Han har därför inte rätt till omställningsstudiestöd.

NN överklagade beslutet och anförde bland annat följande. Enligt CSN:s beslut får han inte tillgodoräkna sig de månaderna då han tagit studiebidrag samtidigt som han arbetat. Det är bidrag han har tagit, vilket har behövts kompletteras med arbete. Hade han vetat att omställningsstudiestödet skulle träda i kraft så hade han inte sökt om bidrag samtidigt om det skulle påverka hans möjlighet att få stödet. Han ställer sig frågande till om det skulle gå att betala tillbaka bidraget för att kunna stryka det. Han förstår heller inte varför han inte kan tillgodoräkna sig arbete från sitt hemland, Australien. NN bifogade även ett intyg från Waverley Council där det framgår att han arbetat på heltid under åren 2008 - 2014.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet samt upplyste om att myndigheten inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet. CSN bifogade även ett yttrande och anförde i huvudsak följande. Det bifogade anställningsdokumentet från Australien, avseende åren 2008 – 2014, kan inte beaktas gällande etableringsvillkoret då endast förvärvsarbete i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Förenade kungariket och Schweiz får tillgodoräknas som förvärvsarbete i Sverige enligt 6 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd. NN kan inte räkna med de månader som han samtidigt fått studiemedel utbetalt i och med att det arbetet ska vara hans huvudsyssla under den prövade perioden. Det är heller inte möjligt, enligt 6 kap. 2 § studiestödslagen och 17 kap. 2 § Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd om beviljning av studiemedel (CSNFS 2001:1), att stryka tidigare utbetalda studiebidrag genom att betala tillbaka dessa till CSN. CSN anser därför att överklagandet bör avslås.

NN har beretts tillfälle att komma in med synpunkter på CSN:s yttrande, men han har inte hörts av.

Av handlingarna i ärendet framgår att NN har varit beviljad studiemedel under vårterminen 2022, höstterminen 2022 samt under en del av vårterminen 2023.

Författningsbestämmelser

Av 6 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd framgår följande.

Omställningsstudiestöd får lämnas till en studerande som

1. har förvärvsarbetat i Sverige i genomsnitt minst 16 timmar per vecka under en kalendermånad i

a) sammanlagt minst 96 månader inom en ramtid om 14 år som kan beräknas tidigast från och med det kalenderår då han eller hon fyllde 19 år, och

b) sammanlagt minst 12 månader inom en ramtid om 24 månader, eller

2. Under kvalificeringstiderna som anges i 1 a och 1 b har haft en viss minsta inkomst av förvärvsarbete.

Med ramtid enligt första stycket avses de 14 år respektive 24 månader som närmast har föregått den dag ansökan om omställningsstudiestöd kom in till Centrala studiestödsnämnden. Om studierna har påbörjats före den dag ansökan kom in beräknas ramtiden i stället från och med dagen före studiestarten. För att förvärvsarbetet i första stycket 1 a ska få räknas ska det ha varit den studerandes huvudsyssla under kvalificeringstiden. Förvärvsarbete i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Förenade kungariket och i Schweiz får tillgodoräknas som förvärvsarbete i Sverige.

Av 8 § förordningen (2022:857) om omställningsstudiestöd framgår följande. Med inkomst av förvärvsarbete enligt 6 § första stycket 2 lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd avses arbetsinkomster enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229).

Inkomster under en kalendermånad om minst 25 procent av det inkomstbasbelopp som gäller under det år inkomsterna intjänats motsvarar arbete under en månad. Om det för ett kalenderår inte finns uppgifter om den sökande enligt 26 kap. 19 a och 19 b §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) i arbetsgivardeklarationer, ska i stället en inkomst om minst tre inkomstbasbelopp under kalenderåret motsvara arbete under tolv månader.

Inkomster från förvärvsarbete inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), med undantag för Sverige, i Förenade kungariket och i Schweiz som motsvarar arbetsinkomster enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen får tillgodoräknas som inkomst i Sverige.

Av 9 § samma förordning framgår följande. För att förvärvsarbete ska anses ha varit den studerandes huvudsyssla under en kalendermånad enligt 6 § tredje stycket lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd får den studerande inte under samma tid ha tagit emot studiemedel enligt studiestödslagen (1999:1395) eller studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd, eller under mer än halva månaden ha tagit emot omställningsstudiestöd enligt lagen om omställningsstudiestöd.

Överklagandenämndens bedömning

Frågan i ärendet är om NN uppfyller villkoret om tillräcklig etablering på arbetsmarknaden i minst 96 månader under de senaste 14 åren.

Av förarbetena till 6 § till lagen om omställningsstudiestöd (prop. 2021/22:176 s. 179 framgår bland annat följande.

” Omställningsstudiestödet bör kunna lämnas till den som behöver ställa om eller vidareutbilda sig under arbetslivet. Den som arbetar ska kunna studera på en utbildning som leder till att den studerandes kompetens uppdateras och kompletteras och ger den studerande en starkare ställning på arbetsmarknaden.

Omställningsstudiestödet bör därför kunna ges till den som är eller i närtid har varit etablerad på arbetsmarknaden. För att omställningsstudiestödet inte ska konkurrera med de ordinarie studiestöden behövs ett väl tilltaget krav på tid i arbetslivet. Det är också viktigt för att styra stödet bort från förstagångsstuderande.”

NN har lämnat uppgifter om att han har arbetat i Australien under åren 2008 – 2014. Enligt 6 § lagen om omställningsstudiestöd får endast förvärvsarbete i ett land inom europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Förenade kungariket och i Schweiz tillgodoräknas som förvärvsarbete i Sverige. Överklagandenämnden konstaterar därmed att arbetet i Australien inte kan beaktas vid beräkningen av om etableringsvillkoret är uppfyllt.

Överklagandenämnden konstaterar därefter att arbetet ska ha varit den studerandes huvudsyssla under etableringstiden. För att en månad ska kunna räknas med får den studerande inte ha haft studiemedel eller studiestartsstöd under kalendermånaden. Av utredningen i ärendet har det framkommit att NN studerat med studiemedel under vårterminen 2022 – vårterminen 2023. Det arbete som NN genomfört under dessa månader kan därför inte heller vägas in i beräkningen av om etableringsvillkoret är uppfyllt. En återbetalning av studiemedel i nuläget kan inte heller påverka denna bedömning. NN har därmed, utifrån vad som framkommit i ärendet, endast uppfyllt etableringsvillkoret under totalt 90 månader under de senaste 14 åren.

Överklagandenämnden bedömer därmed att NN, utifrån det underlag som finns i ärendet, inte visat att han arbetat i tillräcklig omfattning, haft tillräckliga inkomster från förvärvsarbete eller annan ersättning som kan jämföras med förvärvsarbete i Sverige eller från ett land inom EES, Förenade kungariket eller Schweiz under minst 96 månader under de senaste 14 åren. NN uppfyller därför inte etableringsvillkoret och har därmed inte rätt till omställningsstudiestöd. Överklagandet ska därför avslås.

Robert Dalman

Jenny Sahlin

Beslutet har fattats av: Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Dalman, myndighetschef, samt ledamöterna Olof Edling, Staffan Ingmanson, Gunilla Lavås, Jessica Levin, Jonathan Sjölander och Helena Söderberg.

Föredragande: Jenny Sahlin
Kopia till CSN och CSN:s rättsavdelning
Kopia till Utbildningsdepartementet